

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів ступеню вищої освіти «бакалавр» галузі знань
24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм»
ОПП «Туризм»; галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент» ОПП «Управління бізнесом»,
ОПП «Управління персоналом та економіка праці», ОПП «Менеджмент
креативних індустрій і соціальних інновацій»; галузі знань 20
«Аграрні науки та продовольство» спеціальності 201 «Агрономія»
ОПП «Агрономія» та спеціальності 205 «Лісове господарство»
ОПП «Лісове господарство»

Обговорено і рекомендовано на
засіданні кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
Протокол № 15 від 22 січня 2021 року

Чернігів
НУ «Чернігівська політехніка» – 2021

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА: методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів ступеню вищої освіти «бакалавр» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» ОПП «Туризм»; галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» ОПП «Управління бізнесом», ОПП «Управління персоналом та економіка праці», ОПП «Менеджмент креативних індустрій і соціальних інновацій»; галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 201 «Агрономія» ОПП «Агрономія» та спеціальності 205 «Лісове господарство» ОПП «Лісове господарство» / Укл. Т.В. Клименко. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 33 с.

Укладач: **Клименко Тетяна Вікторівна**,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Відповідальний за випуск: **Юрченко Марина Євгеніївна**,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту, кандидат фізико-
математичних наук, доцент

Рецензент: **Перетяцько Юлія Митрофанівна**,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Тема 1. ЗАСАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ПІДХОДИ І ЗАВДАННЯ

Питання для обговорення:

- 1.1 Цілі та завдання дисципліни «Основи академічного письма»
- 1.2 Засади вищої освіти в Україні
- 1.3 Формування академічної культури здобувача вищої освіти
- 1.4 Студентоцентризм як принцип академічної культури
- 1.5 Основні поняття курсу згідно Закон України «Про вищу освіту»

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «вища освіта» згідно чинного законодавства.
2. Охарактеризуйте основні принципи реалізації європейської вищої освіти.
3. Назвіть основні завдання закладу вищої освіти згідно Закону України «Про вищу освіту».
4. У яких формах відбувається здобуття освіти у закладах вищої освіти?
5. Назвіть основні права здобувачів вищої освіти згідно Закону України «Про вищу освіту».
6. Охарактеризуйте основні обов'язки осіб, які навчаються у закладах вищої освіти.
7. У чому полягає сутність академічної культури?
8. Визначте основні положення, які характеризують поняття «економічна культура».
9. Які функції виконує академічна культура?
10. Охарактеризуйте основні елементи академічної культури.
11. У чому полягає сутність та які форми академічної мобільності учасників освітнього процесу?
12. Які особливості студентоцентрованого навчання?
13. На яких принципах ґрунтується формування системи компетентностей на основі студентоцентризму?
14. За допомогою яких методів можна стимулювати та підвищити мотивацію здобувачів вищої освіти до навчання?

Тематика доповідей:

1. Сучасні світові тенденції розвитку вищої освіти.
2. Системи вищої освіти в країнах Європейського Союзу.
3. Система вищої освіти в США.
4. Зарубіжний досвід розвитку «відкритої» вищої освіти.
5. Проблеми та перспективи реалізації дуальної форми навчання у вітчизняних закладах вищої освіти.

6. Особливості реалізації концепції «Навчання протягом усього життя» («Lifelong learning») в Україні.

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте основні критерії, які визначили вибір закладу вищої освіти і спеціальності, за якою Ви навчаєтесь?

Завдання 2. Визначте основні складові освітньо-професійної програми, за якою Ви навчаєтесь (URL: https://op.stu.cn.ua/view/total_view.php)?

Завдання 3. Охарактеризуйте роль тьютора в підтримці студентства та визначте, дотримання яких принципів забезпечить ефективність його діяльності?

Тестові завдання:

1. Частка навчальних дисциплін у навчальному плані підготовки бакалаврів (магістрів) за вільним вибором здобувача вищої освіти:

- а) не може перевищувати 20% загальної кількості кредитів ЄКТС;
- б) має бути не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС;
- в) не обмежується і залежить від бажання здобувача вищої освіти.

2. Дуальна форма здобуття освіти передбачає:

- а) навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25% до 60% загального обсягу освітньої програми на основі договору;
- б) індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу за допомогою комунікаційних технологій;
- в) поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними.

3. Особа, яка навчається у закладі вищої освіти, має право на:

- а) безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами)
- б) участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення

в) участь у діяльності органів громадського самоврядування закладу вищої освіти, інститутів, вченої ради закладу вищої освіти, органів студентського самоврядування

г) усі відповіді правильні

4. Академічна комунікація включає такі елементи:

а) бібліографічну компетентність, використання каталогів, баз даних, спеціалізованих програмних продуктів;

б) навчання в інших закладах вищої освіти, навчання на курсах;

в) участь у конференціях, професійну етику, академічне право, науково-кваліфікаційні заходи.

5. Форма інтернаціоналізації вищої освіти, яка передбачає можливість під час навчання стажуватися в іншому закладі вищої освіти (у тому числі зарубіжному):

а) академічна комунікація;

б) академічна мобільність;

в) дуальна освіта;

г) заочна освіта.

Рекомендована література:

1. Богорад М.А. Студентоцентризм як засіб реалізації компетентнісного підходу в навчанні. *Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. конф. за міжнар. участю (Київ, 2-3 берез. 2016 р.). Київ : КНЕУ, 2016. 434 с. С. 149-150.

2. Ільченко А.М., Шейко С.В. Вища освіта і Болонський процес: навчально-методичний посібник. Полтава, 2014. 316 с.

3. Клименко К. Студентоцентризм як принцип академічної культури сучасного університету. *Дидаскал*. Полтава. 2017. №17. С. 60-63. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8702/1/Klimenko.pdf>

4. Луценко Н.Л. Світові тенденції розвитку вищої освіти та ймовірні моделі університетів майбутнього. *Бізнес Інформ*. Харків. 2019. № 6. 115-120.

5. Модестова Т.В. Відкритий університет як інноваційна складова частина вищої освіти Великої Британії. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. Херсон. 2019. Вип. 86. С. 410-418.

6. Пак І.В. Академічна культура українського студентства: фактори формування та особливості прояву: дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. 251 с.

7. Подпльота С. Виховна роль тьютора в сучасних закладах вищої освіти України. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. Умань. 2020. Вип. 1(2). С. 109-119.

8. Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2014 р. №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

9. Про освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

10. Саварин Т. В., Яриш Ю.Ю., Денефіль О.В. Розвиток вищої освіти Греції (на прикладі університету ім. Аристотеля в м. Салоніках). *Медична освіта*. Тернопіль. 2018. №4. С. 191-195.

11. Хомишин І. Запровадження дуальної форми навчання у сфері вищої освіти України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. Львів. 2020. Т. 7. № 1. С. 120-126.

12. Цзоу Ченчжан. Віртуальний університет як стратегія розвитку вищої освіти в інформаційному суспільстві. *Гілея: науковий вісник*. Київ. 2016. Вип. 110. С. 311-314.

13. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.

Тема 2. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Питання для обговорення:

- 2.1 Сутність академічної доброчесності
- 2.2 Етичні принципи у вищій освіті: європейський і вітчизняний досвід
- 2.3 Види порушення академічної доброчесності
- 2.4 Відповідальність за порушення академічної доброчесності
- 2.5 Інструменти підвищення ефективності академічної етики

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Дайте визначення академічній доброчесності та наведіть притаманні цьому поняттю ознаки.
2. У чому полягає дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти?
3. Визначте компетентності із академічної доброчесності, які має набути здобувач вищої освіти.
4. Охарактеризуйте європейські етичні принципи у вищій освіті.
5. Які принципи академічної доброчесності визначені Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»?

6. Назвіть основні положення культури поведінки здобувачів освіти, викладачів та науковців згідно Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка».

7. Охарактеризуйте основні види порушення академічної доброчесності.

8. До якої відповідальності може бути притягнений здобувач вищої освіти за порушення принципів академічної доброчесності?

9. Які права має особа, щодо якої розглядається питання про порушення нею академічної доброчесності?

10. Які заходи впроваджуються в Національному університеті «Чернігівська політехніка» для попередження недотримання принципів етичної поведінки та норм академічної доброчесності, авторських і суміжних з ними прав?

Тематика доповідей:

1. Досвід університетів США у забезпеченні академічної доброчесності.

2. Європейські практики впровадження принципів академічної доброчесності в освітній процес.

3. Форми академічної нечесності в студентському середовищі.

4. Роль і місце студентського самоврядування у забезпеченні академічної доброчесності у закладі вищої освіти.

Практичні завдання:

Завдання 1. Визначити, який вид порушення академічної доброчесності є в ситуаціях, наведених нижче.

Ситуація 1. Викладач дав завдання групі підготувати постер на тему «Я – за академічну доброчесність!». Здобувач вищої освіти переглянув презентації та постери, викладені в мережі Інтернет, і повністю скопіював один з них та представив викладачу для оцінювання.

Ситуація 2. Здобувач вищої освіти захищає курсову роботу з фахової дисципліни. Головні положення цієї наукової роботи раніше доповідалися на міжнародній науково-практичній конференції «Юність науки» та опубліковані в збірнику тез. Проте здобувач вищої освіти не навів інформацію про цю публікацію у переліку джерел посилань, відповідно, і самого посилання в тексті роботи немає.

Ситуація 3. Здобувач вищої освіти для отримання стипендії вирішив домовитися із викладачами про те, щоб вони виставили йому вищі бали, ніж він отримав під час поточного і підсумкового контролю знань. За це здобувач придбав на кафедрі канцелярські товари.

Ситуація 4. Здобувач вищої освіти винайшов технологію вирощування плодів черешні, але не зміг перевірити свій винахід на практиці. Тому, він

використав дані Інституту садівництва НААН України щодо технології вирощування плодів вишні.

Ситуація 5. Викладач дав завдання на розрахункову роботу, яку необхідно зробити в групах по 4 учасника. Учасники групи №1 мають виконану розрахункову роботу (отриману від здобувачів вищої освіти старших курсів), але з іншої тематики, яка дісталася групі №3. Учасники групи №1 домовилися з учасниками групи №3 за матеріальну винагороду обмінятися темами. Під час захисту розрахункових робіт учасники обидвох груп запевнили викладача, що він їм затвердив саме ці теми.

Ситуація 6. Здобувач вищої освіти розробив засіб для захисту плодівих культур від шкідників і опублікував свій винахід в збірнику наукових праць, де зазначив, що ефективність цього препарату значно вища за аналоги. Попередньо здобувач проводив дослідження в лабораторії, але більшість проведених дослідів показала негативний результат. Проте в публікації він зазначив, що ефективність його розробки – 90%.

Завдання 2. Необхідно відповісти на тести, розроблені науковцями Полтавського університету економіки та торгівлі, та визначити рівень академічної доброчесності. Чи є прийнятним для Вас результати тестування і, якщо ні, то яким чином Ви плануєте їх покращити?

Таблиця 2.1 – Тестові запитання для визначення рівня академічної доброчесності*

Запитання	Кількість балів		
	2	1	0
1. Визначте Ваше ставлення до плагіату в процесі навчання	Не використовую чужі роботи без посилання на автора	Середнє між крайніми позиціями	Дуже вірогідно, що буду використовувати чужі тексти
2. Як Ви ставитесь до різного роду покарання здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності?	Дуже схвалюю покарання за недоброчесність у навчанні	Середнє між крайніми позиціями	Дуже несхвально ставлюся до покарань за недоброчесність у навчанні
3. Визначте Ваше ставлення до фальсифікації інформації, звітів, результатів дослідів тощо задля отримання бажаної оцінки	Не буду фальсифікувати інформацію	Середнє між крайніми позиціями	Дуже вірогідно, що буду це робити

4. Як Ви ставитесь до здобувачів вищої освіти, які списують при проведенні контрольних робіт та іспитів?	Дуже засуджую списування	Середнє між крайніми позиціями	Із розумінням ставлюся до цього, зовсім не засуджую
5. Наскільки Ви схильні на екзаменах або контрольних користуватися «шпаргалками»?	Ніколи не користуюся	Середнє між крайніми позиціями	Завжди буду користуватися
6. Визначте Ваше ставлення до замовних контрольних і кваліфікаційних робіт	Не буду замовляти виконувати за мене курсові, кваліфікаційні, розрахункові роботи тощо	Середнє між крайніми позиціями	Дуже вірогідно, що буду це робити
7. Як Ви ставитесь до вимагання хабарів з боку викладачів при проведенні екзаменів?	Дуже засуджую вимагання хабарів	Середнє між крайніми позиціями	Терпимо ставлюся до цього, не засуджую

* Джерело: складено на основі [14]

Таблиця 2.2 – Розподіл балів за рівнями академічної доброчесності*

Рівень академічної доброчесності	Кількість балів
Низький	0-5
Середній	6-9
Високий	10-14

* Джерело: складено на основі [14]

Завдання 3. Розглянути Кодекс корпоративної культури Національного університету «Чернігівська політехніка» та відповісти на наступні запитання:

1. Яких принципів корпоративної культури мають дотримуватися співробітники, науково-педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти?

2. Яких принципів поведінки має дотримуватися здобувач вищої освіти?

3. Які особливості взаємовідносин здобувача вищої освіти та науково-педагогічного працівника?

4. Яким чином можуть бути розв'язані конфлікти у внутрішньокорпоративних відносинах?

Завдання 4. Вирішити кросворд, наведений у Додатку.

Завдання 5. За допомогою відповідно інструментарію створити постер (плакат) на тему «Я – за академічну доброчесність!».

Тестові завдання:

1. Сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень, – це:

- а) інтелектуальна власність;
- б) академічна доброчесність;
- в) компетентність;
- г) якість вищої освіти.

2. Законом України «Про освіту» визначено, що принципи академічної доброчесності мають дотримуватися:

- а) тільки здобувачі вищої освіти;
- б) тільки науково-педагогічні працівники;
- в) у відповідному Законі немає такої вимоги;
- г) усі учасники освітнього процесу.

3. Який етичний принцип полягає в доступності та відкритості інформації, правил, планів, процесів та дій, які передбачають, що працівники університету зобов'язані діяти відкрито, передбачувано та зрозуміло задля просування власної підзвітності та залученості учасників освітнього процесу?

- а) принцип рівності;
- б) принцип самовдосконалення;
- в) принцип прозорості ;
- г) принцип справедливості.

4. Свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень, – це:

- а) необ'єктивне оцінювання;
- б) плагіат;
- в) фабрикація;
- г) фальсифікація.

5. У разі, якщо здобувач вищої освіти в курсовій роботі цитує джерело не дослівно, а перефразовує положення автора, він:

- а) має оформити увесь текст, який є перефразованим, у лапки у якості цитати;

б) може не вказувати автора та джерело, а навести ці положення як власну думку ;

в) не повинен наводити текст у лапках, але обов'язково згадати автора та джерело посилання, з якого ці положення були взяті.

Рекомендована література:

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.12-13.12.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 148 с.

2. Академічна доброчесність та роль університету в США: враження учасниці програми «Відкритий світ» Вікторії Васильчук. *Academic Integrity and Quality Initiative*: веб-сайт. URL: <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-ta-rol-universytetu-v-ssha-vrazhennya-uchasnytsi-programy-vidkrytyj-svit-viktoriyi-vasylchuk/>

3. Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»: затв. Вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» від 31 серп. 2020 р. протокол № 6 (введено в дію наказом ректора від 31 серп. 2020 р. № 26). URL: <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/nzop/p-yakist-kodex1.pdf>

4. Кодекс корпоративної культури Національного університету «Чернігівська політехніка»: затв. Вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» 31 серп. 2020 р. протокол № 6 (введено в дію наказом ректора від 31 серп. 2020 р. №26). URL: <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/nzop/kodeks-kk.pdf>

5. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

6. Положення про комісію з питань академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська Політехніка: затв. Вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» від 31 серп. 2020 р. протокол №6 (введено в дію наказом ректора від 31 серп. 2020 р. №26). URL: <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/nzop/p-yakist-komis1.pdf>

7. Про вищу освіту: Закон України від 01 лип. 2014 р. №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

8. Про освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

9. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project – SAIUP). URL: <https://academiq.org.ua/pro-proekt/>

10. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної

добросовісності: затв. Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовт. 2019 р. Протокол № 11. URL: <https://naqa.gov.ua>

11. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна добросовісність» Закону України «Про освіту» (від 5 верес. 2017 р.): Лист М-ва освіти і науки України від 23 жовт. 2018 р. №1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної добросовісності для закладів вищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

12. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах. URL: <https://ntb.pstu.edu/images/files/rekomendazij.pdf>

13. Тицька Я.О. Академічна добросовісність як елемент системи забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. Одеса. 2018. - №34. С. 4-7.

14. Тодорова І. Компоненти академічної добросовісності студентів та умови її формування. *Витоки педагогічної майстерності. Сер.: Педагогічні науки*. Полтава. 2019. Вип. 4. С. 199-205.

15. Ульянова Г.О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 433 с.

16. Ethical behaviour of all actors in education. 7 th Prague Forum «Towards a Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education». Charles University, Prague, Czech Republic 1-2 October 2015. URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680692398>

Тема 3. ПЛАГІАТ У НАУКОВОМУ ТЕКСТІ: МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ

Питання для обговорення:

- 3.1 Авторське право. Правила використання об'єктів інтелектуальної власності.
- 3.2 Сутність та види академічного плагіату
- 3.3 Способи запобігання академічному плагіату.
- 3.4 Програмне забезпечення перевірки наукових робіт на наявність плагіату

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «право інтелектуальної власності» та назвіть об'єкти такого права згідно чинного законодавства.
2. Охарактеризуйте особисті немайнових і майнових прав інтелектуальної власності.
3. Що є авторським правом і на які об'єкти воно розповсюджується?
4. Хто є суб'єктом авторського права?
5. Які дії згідно чинного законодавства дозволяється вчиняти з об'єктами авторського права без згоди автора, але із зазначенням його імені в джерелах запозичення?
6. Порівняйте визначення плагіату і академічного плагіату згідно чинного законодавства.
7. У чому особливості ненавмисного та навмисного плагіату?
8. Охарактеризуйте основні види академічного плагіату.
9. Які способи запобігання академічному плагіату рекомендує Міністерство освіти і науки України?
10. Визначте основні способи виявлення плагіату у наукових роботах.

Тематика доповідей:

1. Плагіат в сучасних музичних творах.
2. Плагіат в кінематографі.
3. Плагіат в образотворчому мистецтві (картини).
4. Плагіат в літературі.
5. Історія виявлення плагіату у наукових роботах.

Практичні завдання:

Завдання 1. Визначити, чи є в діях автора порушення авторського права та (або) вчинення плагіату.

Випадок 1. Здобувач вищої освіти взяв участь в науковій конференції і надав організаційному комітету тези доповіді. Виявилось, що він повністю скопіював тези іншого автора, які були опубліковані за результатами конференції, яка відбулася раніше.

Випадок 2. Здобувач вищої освіти взяв участь у творчому конкурсі, представивши твір, який є народною казкою.

Випадок 3. Здобувач вищої освіти взяв участь у літературному конкурсі, представив журі вірш, який, насправді, є перекладом на українську мову вірша іноземного автора, якому невідомо про такі дії конкурсанта.

Випадок 4. Здобувач вищої освіти опублікував збірку віршів, які є перекладом на українську мову поезії іноземного автора, із зазначенням прізвища справжнього автора, але не повідомивши його про це.

Випадок 5. Здобувач вищої освіти опублікував збірку віршів, які є перекладом на українську мову поезії Середньовіччя, із зазначенням прізвища справжнього автора, але дозвіл власника авторських прав відсутній.

Завдання 2. Розподілити види плагіату, наведені нижче, за ознакою «навмисний або ненавмисний», базуючись на положеннях Баррі Гілмора.

Таблиця 3.1 – Розподіл видів плагіату на навмисний і ненавмисний за Баррі Гілмором

Види плагіату	Навмисний або ненавмисний
Брати матеріал дослівно з підручника, щоб відповісти на запитання домашнього завдання	
Включення джерел у список бібліографії, але без цитування їх у тексті роботи.	
Завантаження цілої роботи з Інтернету	
Заміна слів у реченні	
Компіляція тексту з різних джерел	
Копіювання речення чи двох	
Надто тісна співпраця зі співавтором	
Погані вміння перефразувати	
Списування одне в одного	

Завдання 3. За допомогою спеціальних сервісів необхідно створити хмаринку з термінів (не менше 30), які розглядалися в змістовному модулі 1 дисципліни «Основи академічного письма» (наприклад, <https://wordart.com/>)

Тестові завдання:

1. Згідно чинного законодавства авторське право діє:

- безстроково;
- протягом життя автора і 70 років після смерті;
- тільки протягом життя автора.

2. Плагіат, який допускається у зв'язку з відсутністю у здобувача освіти необхідних знань у сфері авторського права, а також порядку використання наукових праць інших авторів, називається:

- а) навмисним плагіатом;
- б) реплікацією;
- в) ненавмисним плагіатом;
- г) фальсифікацією.

3. Створення власної «наукової» роботи шляхом поєднання даних з кількох чужих матеріалів та редагування без дозволу називається:

- а) компіляцією;
- б) републікацією;
- в) фабрикацією;
- г) фальсифікацією.

4. Якщо в науковій роботі наводиться переклад тексту з іншого джерела, то:

- а) має бути обов'язково посилання на це джерело;
- б) можна не вказувати посилання на джерело, адже текст викладено не мовою оригіналу;
- в) можна вказати лише автора оригінального матеріалу в тексті без наведення посилання.

5. Показник, який розраховується як співвідношення тексту в науковій роботі, що перевіряється, який не має збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу цієї наукової роботи, називається:

- а) коефіцієнтом подібності;
- б) компіляцією тексту;
- в) реплікацією тексту;
- г) унікальністю тексту.

Рекомендована література:

1. Академічна доброчесність. *Інформаційний бюлетень*. 2019. Вип. 2. URL: https://drive.google.com/file/d/1Vg4I_kxPfsGOFEwERPYSVcYV6t-1G01H/view
2. Лупаренко Л.А. Інструментарій виявлення плагіату в наукових роботах: аналіз програмних рішень. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Київ. 2014. Том 40. №2. С. 151-169. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1050/775>

3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

4. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2001 р. №1756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-%D0%BF#Text>

5. Про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лип. 1995 р. №532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-95-%D0%BF#Text>

6. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства; уклад. С.К. Ревуцька. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

7. Рекомендації щодо запобігання академічному плагиату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): Лист М-ва освіти і науки України від 15 серп. 2018 р. №1/11-8681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text>

8. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 верес. 2017 р.): Лист М-ва освіти і науки України від 23 жовт. 2018 р. №1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

9. Романова І.В. Явище плагиату: історія та сьогодення. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Київ. 2012. №3. С. 267-272. URL: <http://kalushrda.gov.ua/images/news/Files/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82.pdf>

10. Ульянова Г.О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагиату: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 433 с.

11. Федоренко В.Л. Шляхи і методи запобігання плагиату наукових творів та утвердження академічної доброчесності в Україні. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагиату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу* (м. Київ, 30 верес. 2016 р.) ; за заг. ред. проф. В.Л. Федоренка ; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с. С. 11-17.

12. Цивільний кодекс України: Кодекс від 16 січ. 2003 р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

13. Gilmore B. Plagiarism : A How-Not-to Guide for Students. Portsmouth, NH : Heinemann, 2009. 104 p.

Тема 4. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО: ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Питання для обговорення:

- 4.1 Загальна характеристика наукового стилю.
- 4.2 Вимоги до наукового тексту
- 4.3 Етапи створення наукової роботи
- 4.4 Методи наукового дослідження

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Охарактеризуйте основні мовні стилі.
2. Назвіть особливості основних різновидів наукового стилю.
3. У чому полягає мета наукового стилю мовлення?
4. Наведіть загальні екстралінгвістичні ознаки наукового стилю.
5. Які власне мовні особливості наукового стилю?
6. Охарактеризуйте сутність та особливості наукового тексту.
7. Яка загальна структура наукового тексту?
8. Назвіть загальні вимоги до наукового тексту.
9. Коротко охарактеризуйте основні етапи створення наукової роботи.
10. Які елементи вступної частини наукового дослідження є обов'язковими?
11. Визначте емпіричні методи наукового дослідження.
12. Які загальнологічні методи використовуються при проведенні наукового дослідження?

Тематика доповідей:

1. Комунікативна компетентність як основна характеристика професійної підготовки фахівців у вищій школі.
2. Ознаки основних жанрів і структури статей у наукових фахових виданнях.
3. Сучасні тенденції розвитку вітчизняного термінознавства.
4. Мовленнєво-комунікативна компонент ділового етикету.
5. Культура читання наукового тексту як одна з функцій пізнавальної діяльності дослідника.
6. Види та ознаки наукового дослідження

Практичні завдання:

Завдання 1. Необхідно пояснити сутність поняття «мовна компетентність» і назвати відповідні вміння, які має набути здобувач вищої освіти у межах цієї компетентності.

Завдання 2. Встановити, до якого різновиду наукового стилю відносяться наведені нижче наукові тексти:

Таблиця 4.1 – Розподіл наукових текстів за їх належність до різновидів наукового стилю

Наукові тексти	Різновиди наукового стилю
Анотація	
Кваліфікаційна робота	
Книга «Економіка для «чайників»	
Коллективна монографія	
Конспект	
Курсова робота	
Наукова стаття	
Підручник	
Навчальний посібник	
Понятійно-термінологічний словник	
Реферат	
Рецензія	
Теза	

Завдання 3. На основі застосування прийомів логіки виконати наступні завдання.

3.1. Встановити належність наведених нижче операцій до поділів понять і, у разі виявлення такої належності, вказати на правильність (неправильність) такого поділу.

- 1) праця буває фізичною і розумовою;
- 2) рослини поділяються на однолітні і багатолітні, культурні та дикорослі;
- 3) курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, переліку джерел посилання;
- 4) капітал поділяється на власний, позиковий, оборотний і необоротний;
- 5) вартість буває справедлива, залишкова, первісна;
- 6) за темпераментом люди поділяються на сангвініків, холериків і меланхоліків;
- 7) рік поділяється на 12 місяців;
- 8) люди поділяються на чоловіків, жінок та дітей;
- 9) заняття бувають лекційні, практичні, пропущені, відвідані;
- 10) університет поділяється на навчально-наукові інститути;
- 11) приміщення може бути житловим і нежитловим.

3.2. Обмежити такі поняття: *підручник; викладач; злочин; місяць року; радіо; материк; інститут; будинок; крем; земля.*

3.3. Узагальнити такі поняття: *перець; університет; весна; Марс; схід; тигр; навчальний посібник; мотоцикл; унітарна республіка; першокурсник.*

3.4. Встановити зайвий об'єкт, при цьому визначити за якими ознаками такий об'єкт має бути ідентифікований: *червоний перець, вишня, гранат, груша.*

Завдання 4. Скласти понятійний словник Вашого дослідження (наприклад, за темою курсової роботи, яка виконується в цьому семестрі, або тез на науково-практичну конференцію), що налічуватиме не менше 30 термінів. Обов'язково наприкінці навести перелік джерел посилань.

Тестові завдання:

1. Анотація, монографія, наукова стаття, відгук є жанрами:

- а) офіційно-ділового стилю;
- б) наукового стилю;
- в) публіцистичного стилю;
- г) розмовного стилю.

2. До вторинних наукових текстів відноситься:

- а) енциклопедичний словник;
- б) колективна монографія;
- в) кваліфікаційна робота;
- г) відгук на наукову статтю.

3. Слово або словосполучення, яке виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя, – це:

- а) анотація;
- б) науковий текст;
- в) стиль;
- г) термін.

4. Процес або явище, що породжують проблемну ситуацію та обрані для вивчення, є:

- а) інформаційною базою дослідження;
- б) методом дослідження;
- в) об'єктом дослідження;
- г) предметом дослідження.

5. Цей метод дослідження полягає в передбаченні майбутнього етапу процесу, вища, предмета на основі проведення аналітичних процедур щодо минулих і сучасних подій:

- а) аналіз;

- б) порівняння;
- в) прогнозування;
- г) узагальнення.

Рекомендована література:

1. Бессараб А. Система жанрів періодичного наукового фахового видання. *Діалог: медіа-студії*. Одеса. 2013. Вип. 16. С. 151-161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dialog_2013_16_21
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
3. Галузинська Л.І., Науменко Н.В., Колосюк В.О. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 430 с.
4. Готинян-Журавльова В.В. Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2014. 189 с.
5. Ділова українська мова / О.Д. Горбул, Л.І. Галузинська, Т.І. Ситнік, С.А. Яременко; За ред. О.Д. Горбула. Київ: Т-во "Знання", КОО, 2008. 222 с.
6. Ільченко А. Теоретичні аспекти комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти в сучасній науковій парадигмі. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : колективна монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 256 с. С. 198-204
7. Іовхімчук Н. Мовленнєво-комунікативна культура як компонент ділового етикету. *Педагогічний часопис Волині*. Луцьк. 2017. №1. С. 71-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pchv_2017_1_14
8. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб.. 4-те вид. Київ: Каравела, 2011. 352 с.
9. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навч. посіб. / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
11. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / За ред. Л.І. Мацько. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. 252 с.
12. Симоненко Л.О. Українське термінознавство кінця ХХ – початку ХХІ ст.: стан і перспективи розвитку. *Мовознавство*. Київ. 2018. №3. С. 39-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZh_2018_3_6
13. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 440 с.
14. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 627 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um113.htm>

15. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямування : підручник. 3-тє вид., виправ, і доповнен. Київ: Алерта, 2012. 696 с.

Тема 5. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Питання для обговорення:

- 5.1 Особливості конспектування
- 5.2 Характеристика змісту та послідовності підготовки реферату
- 5.3 Характеристика змісту і послідовності підготовки курсової та кваліфікаційної робіт
- 5.4 Характеристика підготовки тези доповіді
- 5.5 Характеристика анотації наукової роботи
- 5.6 Особливості написання відгуку.

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Дайте визначення поняттям «конспект» та «конспектування».
2. Охарактеризуйте основні різновиди конспекту.
3. Визначте основні етапи написання конспекту.
4. Які особливості реферату як різновиду наукового тексту?
5. Назвіть основні функції та різновиди реферату.
6. Охарактеризуйте етапи написання та структуру реферату.
7. Дайте визначення науковій роботі здобувача вищої освіти.
8. Яка мета написання курсової роботи, основні вимоги до неї та структура?
9. У чому полягає сутність кваліфікаційної роботи, основні етапи її виконання та вимоги до змісту?
10. Дайте визначення поняттю «теза доповіді», вкажіть її функціональне призначення та етапи написання.
11. Визначте сутність, характерні ознаки, види та функції анотації.
12. Назвіть вимоги до структури та порядку написання анотації наукової роботи.

Тематика доповідей:

1. Особливості наукового знання та пізнання
2. Логіко-синтаксичні труднощі академічного тексту
3. Правила підготовки та презентації наукової доповіді за результатами дослідження
4. Мовленнєва поведінка в усній науковій дискусії
5. Специфіка написання наукової рецензії

Практичні завдання:

Завдання 1. Визначте за наведеними анотаціями жанри наукових текстів і адресата, зацікавленого в цьому джерелі¹.

Джерело 1. «Наведено систематизацію трактувань економічних термінів, з якими стикаються сучасні суб'єкти господарювання та підприємництва під час провадження операційної, фінансової та інвестиційної діяльності в умовах соціально-економічної турбулентності національної економіки та інтенсифікації міжнародних інтеграційних процесів».

Джерело 2. «... на основі аналізу типових помилок, яких допускаються здобувачі студенти під час виконання випускної кваліфікаційної роботи (проекту), розглядаються можливості удосконалення процесу проведення та захисту наукового дослідження. З'ясовано, що випускні кваліфікаційні роботи мають єдину структуру, характерну для всіх наукових досліджень».

Джерело 3: «Розкрито суть економічного регулювання раціонального природокористування. Окремі розділи присвячено правовому забезпеченню еколого-економічного механізму управління природокористуванням та охороною природи в Україні, екологічному менеджменту, охороні земельних ресурсів, вузловим проблемам екологічної конверсії сільськогосподарського виробництва, основам сучасного землеробства, біологічним засобам зниження життєздатності насіння бур'янів у ґрунті».

Джерело 4. «Розглянуто проблеми формування інноваційного права в Україні, визначено сутність його основних категорій - знання, інформації, технології. Охарактеризовано об'єкти інновацій і суб'єкти інноваційної діяльності. Вперше проведено комплексне дослідження ідей (бізнес- і сценарних), прикладних знань (наукових, професійних і традиційних), технологій (інформаційних), брендів у контексті включення їх в інноваційний процес».

Джерело 5. «Охарактеризовано податкову систему держави та принципи її побудови, системи податкового законодавства, державних органів податкової служби, адміністрування податків і зборів, оподаткування. Висвітлено механізм оподаткування податкової системи, митно-тарифного регулювання, міжнародну податкову конкуренцію, податкові системи зарубіжних країн. Наведено відомості про систему зборів і податків (на прибуток підприємств, виведений капітал, доходи фізичних осіб, додану вартість, акцизний та екологічний), рентну плату, мито».

¹ Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Джерело б. «Обговорено актуальні проблеми розвитку міжнародної економіки, маркетингу та менеджменту, обліку, аудиту та оподаткування, фінансів, банківської справи та страхування, гуманітарних та фундаментальних наук, а також комп'ютерних та інформаційних систем і технологій».

Завдання 2. Підготувати анотацію до наукової статті, тематика якої має відповідати спеціальності, за якою навчається здобувач вищої освіти. Необхідно надати копію статті та анотацію до неї, підготовлену здобувачем вищої освіти.

Завдання 3 Обрати тему своєї майбутньої кваліфікаційної роботи (згідно спеціальності, за якою навчаєтесь, або зробити завдання за темою курсової роботи, яка виконується в цьому семестрі), сформулювати мету, завдання, об'єкт, предмет, інформаційну базу та методи дослідження, скласти бібліографічний опис джерел (15-20 джерел, які мають включати нормативно-правові акти (за наявності), навчальні посібники, підручники, наукові статті, тези доповідей тощо).

Тестові завдання:

1. Універсальна форма запису першоджерела, що допомагає відпрацювати вміння лаконічно й чітко викласти зміст власними словами, у разі потреби його відновити, доповнити, аргументувати, вибрати лаконічну форму, обдумати прочитаний матеріал, – це:

- а) наукова стаття;
- б) реферат;
- в) конспектування;
- г) цитата.

2. Дослівне відтворення фрагментів першоджерела – це:

- а) анотація;
- б) перефразування;
- в) теза;
- г) цитування.

3. Письмовий виклад власних результатів наукового дослідження, який ґрунтується на критичному огляді бібліографічних джерел – це:

- а) анотація;
- б) конспект;
- в) наукова робота;
- г) рецензія.

4. Актуальність теми, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження розкриваються:

- а) на титульному аркуші кваліфікаційної роботи;
- б) у вступі кваліфікаційної роботи ;
- в) у додатках кваліфікаційної роботи;
- г) у теоретичній частині кваліфікаційної роботи.

5. Сигнальна функція анотації полягає у тому, що вона:

- а) дозволяє знайти необхідні публікації у інформаційно-пошукових системах;
- б) дозволяє встановити основний зміст джерела і його призначення, вирішити, чи варто звертатися до повного тексту наукової праці;
- в) допомагає задовільнити інформаційні потреби в досліджуваній тематичі.

Рекомендована література:

1. Галузинська Л.І., Науменко Н.В., Колосюк В.О. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 430 с.
2. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. [Чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).
4. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. 4-те вид. Київ: Каравела, 2011. 352 с.
5. Методичні рекомендації для студентів з підготовки та оформлення есе, рефератів, індивідуальних завдань, наукових тез, доповідей і статей / Данилишин Б.М., Пилипів В.В., Оболенський О.Ю., Остафійчук Я.В., Лукаш І.М., Шмігельська Є.А. Київ: КНЕУ, 2018. 46 с.
6. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» Національного університету «Чернігівська політехніка» : затв. Вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» від 31 серп. 2020 р. протокол №6. URL: <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/nzop/p-mr-kvalrob.pdf>
7. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навчальний посібник / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.
8. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

9. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

10. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства; уклад. С.К. Ревуцька. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

11. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / за ред. Л.І. Мацько. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. 252 с.

12. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навчальний посібник. 6-те вид., випр. і допов. Київ: Алерта, 2008. 301 с.

13. Яценко Н. Жанрово-стильова специфіка наукової рецензії. *Українська мова*. Київ. 2017. №1. С. 92-101.

Тема 6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ТЕКСТУ

Питання для обговорення:

6.1 Загальні вимоги до оформлення наукових текстів

6.2 Особливості оформлення окремих структурних елементів наукової роботи

6.3 Вимоги до нумерації

6.4 Оформлення ілюстративного матеріалу

6.5 Оформлення приміток, виносок і прикладів

6.6 Оформлення посилань

6.7 Оформлення формул і рівнянь

6.8 Порядок застосування скорочень та умовних познач

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Які елементи мають бути вказані на титульному аркуші наукової роботи?

2. Які вимоги до оформлення додатків наукової роботи?

3. Визначте вимоги до нумерації в науковій роботі.

4. Який порядок оформлення графічного матеріалу?

5. Наведіть основні вимоги до оформлення матеріалу у вигляді таблиці.

6. Охарактеризуйте порядок оформлення приміток.

7. Які особливості оформлення посилань?

8. Назвіть вимоги до оформлення формул і рівнянь.

9. Який порядок застосування скорочень і умовних познач у наукових роботах?

Тематика доповідей:

1. Морфологічні та синтаксичні помилки у наукових текстах
2. Особливості редагування та перекладу наукових текстів

Практичні завдання:

Завдання 1. Знайти та виправити помилки (якщо вони є) у словосполученнях, наведених нижче:

моя власна думка; поступити до університету; відношення до справи; дружні відносини; підписатися на журнал; рахую можливим; в кінцевому рахунку; прийняти участь; вважаємо на рахунок цього; принести шкоду; у випадку необхідності; у відповідності з діючим законодавством; даний договір; автор відмітив; лишити можливості; міроприємство; із-за хвороби; прийняти заходи; у самий найближчий час; слідує завдання; перевести гроші на рахунок; придбання обладнання в розтрочку; моторне масло; в останній час; підвести висновки; на протязі тижня; зустрічаються помилки; так як; лекція відмінена; проблема заключається; виключення з правил.

Завдання 2. Скласти кросворд на основі термінів, які розглядаються в науковій роботі за результатами Вашого дослідження (наприклад, курсової роботи, яку пишете у цьому семестрі, або тези на науково-практичну конференцію). Кросворд має включати не менше 20 термінів, бути охайно оформленим.

Рекомендована література:

1. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навч. посіб. / упор. Чорний І.В., Перцева В.А., Голопич І.М. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.
2. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. [Чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).
5. ДСТУ 1.5:2015. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів. [Чинний від 2017-02-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 61 с. (Національна стандартизація).

Тема 7. ОСНОВИ РОБОТИ З ДЖЕРЕЛАМИ

Питання для обговорення:

- 7.1 Правила цитування та оформлення посилань
- 7.2 Бібліографічний пошук
 - 7.2.1 Робота з каталогами бібліотек
 - 7.2.2 Пошук наукової інформації в Інтернеті
- 7.3 Наукометричні бази даних
- 7.4 Сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери

Завдання для самоперевірки та контролю знань:

1. Дайте визначення поняттю «цитата».
2. Назвіть загальні вимоги до оформлення цитат.
3. У чому особливості роботи з бібліотечними каталогами?
4. Коротко охарактеризуйте способи пошуку інформації в мережі Інтернет.
5. Назвіть основні пошукові системи наукової інформації.
6. Охарактеризуйте найбільш відомі наукометричні бази даних.
7. Дайте визначення бібліографічному менеджеру та вкажіть його переваги.
8. Назвіть найбільш відомі сервіси для полегшення укладання бібліографії.

Тематика доповідей:

1. Інформаційне забезпечення наукового дослідження: роль і значення наукової інформації
2. Місце наукової бібліотеки у підтримці науки в закладах вищої освіти

Практичні завдання:

Завдання 1. На основі вихідних даних про джерела інформації необхідно скласти бібліографічний опис.

Джерело 1:

Автори: Стадник В.В. , Соколюк Г.О., Гризовська Л.О.

Назва публікації: Інформаційний менеджмент у реалізації потенціалу креативності й різноманітності суб'єктів індустрії гостинності

Назва наукового видання: Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки

Місто видання: Хмельницький

Рік видання: 2020

Номер видання: 2

Сторінки: 155-160

Посилання на джерело:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_2_31

Джерело 2:

Автор: Андрійчук В.Г.

Назва публікації: Економіка підприємств агропромислового комплексу

Вид видання: підручник

Рік видання: 2015

Місто видання: Київ

Видавництво: КНЕУ

Кількість сторінок: 783

Джерело 3:

Автори: Матвійчук Л.Ю., Волошин І.М., Масечко І.В.

Назва публікації: Заходи стимулювання охорони туристичних ресурсів в Україні

Назва видання: Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі

Вид видання: колективна монографія

Наукова редакція: професора Волошина І.М.

Номер видання: третє

Рік видання: 2017

Місто видання: Луцьк

Видавництво: Луцьк: ІВВ Луцького НТУ

Загальна кількість сторінок: 448

Сторінки публікації: 126-142

Джерело 4:

Автор: Клименко Т.В.

Назва публікації: Впровадження інструментів критичного мислення в освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти

Вид наукового видання: тези доповідей

Назва заходу: VI Міжнародна науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку»

Місце і дата заходу: м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.

Рік видання: 2020

Місто видання: Чернігів

Видавництво: НУ «Чернігівська політехніка»

Загальна кількість сторінок: 128

Сторінки публікації: 124-126

Джерело 5:

Автор: Клименко Т.В.

Назва публікації: Перспективи соціально-економічного розвитку Чернігівської області

Вид наукового видання: монографія

Назва видання: Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери

Наукова редакція: Шкарлет С.М., Маргасова В.Г.

Рік видання: 2017

Місто видання: Чернігів

Видавництво: Чернігівський національний технологічний університет

Загальна кількість сторінок: 620

Сторінки публікації: 354-369

Завдання 2. Необхідно розшифрувати УДК для наукових статей, наведених нижче, та на основі ознайомлення з їх анотаціями визначити відповідність коду змісту наукової роботи.

1. Селінний М.М., Корма О.М. Лісове господарство України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Modern economics*. Миколаїв. 2019. №17. С. 211-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2019_17_36.

2. Ільчук В., Садчикова І. Теоретичні засади формування креативних індустрій у розвитку реального сектору національної економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. Чернігів. 2020. № 1(21). С.9-19. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/19895>

3. Сивуха Т.В., Ковалевська А.В. Стратегія в бізнес управлінні: історичний контекст та концептуальні основи. *Молодий вчений*. Херсон. 2020. №4(2). С. 356-360. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_4\(2\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_4(2)_32)

4. Алешугіна Н.О., Зеленська О.О. Гастрономічна пропозиція Чернігівщини та напрями її розширення в контексті розвитку в'їзного туризму. *Науковий вісник Полісся*. Чернігів. 2019. №1(17). С. 126-131. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/18075>

5. Ковач В.О. Форми та методи управління ринком праці. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Київ. 2020. №1. С. 49-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2020_1_8

Тестові завдання:

1. Порівняно короткий уривок із наукової роботи, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела, іншою особою у своїй роботі, – це:

- а) бібліографічний опис;
- б) плагіат;
- в) посилання;
- г) цитата.

2. Систематизована база даних бібліографічних записів на всі види документів бібліотечного фонду – це:

- а) бібліографічний опис;
- б) каталог;
- в) наукометрична база даних;
- г) пошукова система наукової інформації.

3. Наукометричний показник, який дозволяє оцінювати значущість наукової роботи вченого на основі підрахунку кількості та якості посилань на його публікацію або на його прізвище, називається:

- а) Імпакт-фактор;
- б) індекс цитування;
- в) код УДК.

4. Програма, розроблена для зберігання бібліографічних даних, повних текстів і оформлення посилань та списків літератури, – це:

- а) бібліографічний менеджер;
- б) електронний каталог;
- в) наукометрична база даних.

5. Інформаційний, культурний, освітній заклад або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб його користувачів, називається:

- а) університет;
- б) архів;
- в) музей;
- г) бібліотека.

Рекомендована література:

1. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навч. посіб. / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.

2. Карпенко С.В. Наукова бібліотека як центр підтримки науки у ЗВО. *Бібліотечний Меркурій*. Одеса. 2019. Вип. 2. С. 183-189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/libmer_2019_2_17

3. Бібліографічні менеджери. *Наукова бібліотека Запорізького державного медичного університету*: веб-сайт. URL: http://lib.zsmu.edu.ua/p_bibliohrafichni_menedzhery.html

4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. (Інформація та документація).

5. Карткові каталоги в системі науково-інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : метод. посіб. / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського ; уклад. : Г.А. Кузьменко, Т.П. Медвідь. Київ, 2015. 48 с.

6. Навчання студентів академічній доброчесності у бібліотеці ВНЗ : методичні поради / авт.-уклад.: Л.В. Савенкова, С.О. Чуканова; редкол.: В.С. Пашкова, О.В. Воскобойнікова-Гузева, Я.Є. Сошинська; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 39 с.

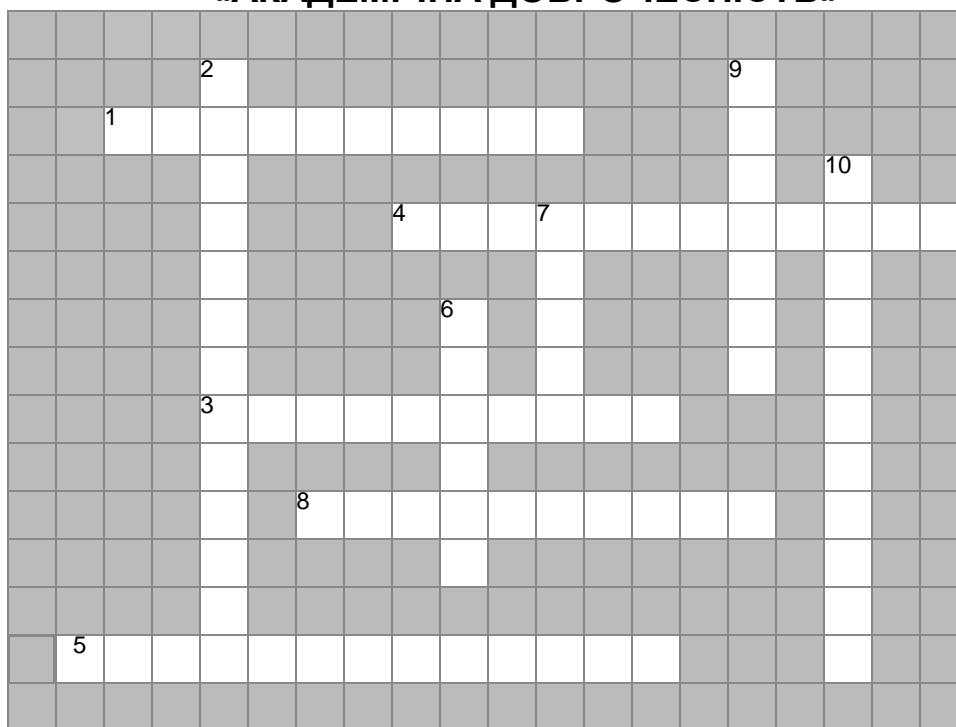
7. Наукова бібліотека НУ «Чернігівська політехніка»: веб-сайт. URL: <http://library2.stu.cn.ua/>

8. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 440 с.

9. Технологія пошуку інформації засобами мережі Інтернет: основні способи пошуку інформації в Інтернеті. URL: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/3121>. (дата звернення 15.01.2021).

Додаток

«АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

По горизонталі:

1. Принцип доступності та відкритості інформації
3. Виконання письмових робіт із залученням зовнішніх незволених джерел інформації
4. Оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів
5. Свідома зміна вже наявних даних щодо наукових досліджень
8. Вигадування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях

По вертикалі:

2. Сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу
6. Впевненість у порядності й доброзичливості інших учасників освітнього процесу
7. Надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності
9. Оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження
10. Надання (отримання) учасником освітнього процесу коштів, майна, послуг чи будь-яких інших благ з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі

ЗМІСТ

Тема 1. Засади вищої освіти: основні поняття, підходи і завдання	3
Тема 2. Академічна доброчесність	5
Тема 3. Плагіат у науковому тексті: методи виявлення та запобігання	10
Тема 4. Академічне письмо: вимоги до написання наукових текстів	13
Тема 5. Вимоги до написання різних видів наукових текстів	16
Тема 6. Вимоги до оформлення академічного тексту	19
Тема 7. Основи роботи з джерелами	20
Додаток	24